

DAGENS NYHETER.

1996-02-07 [sida D06]

Forntida by i Åkersberga

Stiftelsen Forn-Åker, som ska bygga en forntida by i närheten av Åkersberga får stöd från landstinget. Miljöutskottets röd-gröna majoritet satsar 311 000 kronor på att bidra till projektet som sannolikt är det av de många vikingaprojekt i länet som hunnit längst. De borgerliga politikerna i miljöutskottet är upprörda. Caisa Ekstrand (m) anser att det luktar lite svågerpolitik över det hela. Landstingets mäktigaste parti är socialdemokraterna och den mäktigaste delen i Stiftelsen Forn-Åker är LO-skolan i Runö.

1995-05-30 [sida D08]

Runö blir historisk turistattraktion

För tio år sedan var det strid om de obebyggda markerna kring LO-skolan i Runö. Då fanns det planer på att skapa ett sommarland här, så blev det nu inte. Däremot är det möjligt att området blir en historisk turistattraktion. Länsstyrelsen anser att projektet "Forn-åker" i Österåker är det bästa av alla de forntidsprojekt som planeras i Stockholmstrakten. Österåkers kommun, Runö folkhögskola och hembygdsföreningen ingår i den stiftelse som just nu bildas för projektet. Om det hela blir verklighet ska södra Roslagens historia från stenålder till Gustav Vasas intåg i Stockholm åskådliggöras på alla möjliga sätt.

1994-06-03 [sida D04]

Vikingaby i Roslagen

Av Johan Schmidt

Roslagens förflutna ska rekonstrueras. Gamla tiders hus, båtar, djur och seder ska på nytt kunna ses och upplevas vid Täljöviken. Vi moderna, stressade, förvirrade människor ska kunna leva av och i naturen som våra förfäder gjort i tusentals år. Vikingabyn är den nya lisan för våra själar.

Inte långt från åttiotalsyrans nygröna golfbana i Österåker kommun spatserar entusiasterna runt i vattenbrynet vid Tunafjärden för att peka ut platsen för nittiotalets tidsfördriv och avstressare – vikingabyn. Stockhus och flintyxor och folk i djurhud i stället för nyansade greener och rutiga knäbyxor. Lite mer ekologi, eftertanke, reflexion över vårt ursprung. Lite mindre tävlan om snyggaste golfbagen, lite mindre skitsnack och drinkar i klubbhuset.

– Vi måste hitta våra rötter och vårt ursprung, säger Lars Alegren, ledare för projektet Forn-åker. Med alla omställningar runt om i samhället söker människor trygghet i sitt ursprung och här ska de kunna hitta dit.

Vill bygga museum

Entusiasterna inom Österåker hembygds- och fornminnesförening vill bygga ett kulturhistoriskt museum granne med LO:s kursgård Runö. Här ska byggas en stenålders-

by, en bronsåldersby, en vikingaby och en medeltidsby. Längs stränderna ska finnas stockbåtar och ett nybyggt vikingaskepp. Ciceroner i tidstypiska kläder ska guida skolklasser och turister runt i byarna bland lösa djur. Besökare ska kunna fiska och laga mat på gammalt vis. De händiga ska få prova att tillverka yxor och jaktredskap. I området har flera fynd från forna tider gjorts. Ur den gamla sjöbotten har silverskatter, vikingagravar och flintyxor grävts fram. De första invånarna bosatte sig i kommunen redan på stenåldern. Utefter nuvarande Täljeviken gick på järnålder och tidig medeltid den viktiga farleden Långhundraleden. Ett utmärkt läge för en historisk rekonstruktion av svunna tider.

Stor entusiasm

Marken finns, byggnadslov finns, skisser både på by och båtar finns, ekonomiska kalkyler finns, och entusiasmen i Österåker hembygds- och fornminnesförening är inte att ta miste på.

3,7 miljoner räknar man med att byar, stockbåtar och vikingaskepp kostar.

– Bara vi får in första miljonen så går resten som en dans, säger projektledare Lars Alegren. Vi ska ha en sponsor som går in med pengar för att komma i gång, sedan bär sig projektet självt när vi väl är färdiga.

Men än så länge går det trögt. Kommunen har givit sitt moraliska stöd men inga resurser. Statens historiska museum har varit och inspekterat och tycker miljön är passande.

Inte många granar

– Arkeologerna har också varit här och givit sitt godkännande. Här finns inte många granar, och det är bra. Arkeologerna hatar granar, det fanns inga i området på den tiden, säger Alegren.

– Och inte hade vikingarna horn på sina hjälmar som de har i alla serier och som alla hockeyfans har på huvudet, säger Lars Holmblad från Historiska museet. Vi har snackat med TV-sporten flera gånger att de ska säga något under hockeymatcherna men det verkar svårt att döda den myten.

Alla vill bygga

Holmblad har besökt Forn-åkerprojektet tidigare och museet tycker satsningen är seriös men kanske lite väl saftig.

De senaste årens utställningar och böcker har gjort att svensk historia verkligen kommit i ropet och Historiska museet översköls av förfrågningar om vikingabyar från hela landet. Alla ska bygga upp sin egen by.

1993-11-19 [sida D03]

Vikingaland ny turistidé.

Fyra fullskaliga byar i Upplands-Bro är ett av många projekt

Av Juan Flores

Kanske vallfärdar snart tusentals turister från hela världen till Upplands-Bro. För att bo, äta, tävla och färdas som vikingar. Det handlar om att sälja en rent fysisk upplevelse av Sveriges historia, och om att ta vara på en av framtidens guldgruvor: turismen.

– I vår omvärld förknippas vikingarna med Skandinavien, och det är något vi kan använda oss av, säger reklammannen Thore Isaksson.

Det är tydligen fler som nått denna insikt. Det skissas på ett 20-tal olika historiska projekt, i huvudsak i Stockholmstrakten. I Åkersberga finns en av de satsningar som kommit längst. Bygglovets är så gott som klart och redan i sommar sätter man spaden i marken för att bygga en vikingaby. Och ett vikingaskepp att skjutsa omkring turister i.

– Vi börjar med vikingatiden för att det är den mest spektakulära tiden i vår historia, säger Lars Alegren, ledare för projektet ”Forn-Åker”.

Totalt blir det fyra fullskaliga byar – med levande människor, djur, växter – från stenålder till bronsålder och vidare till de första medeltida husen som vi har här i trakten, säger han. En by för varje tidsålder.

Rejält uppsving

Projektet är knutet till LO:s folkhögskola, och Historiska museet har redan lovat stöd i form av kunskap. Kommunledningen är eld och lågor, enligt Alegren. Man räknar med att trakten får ett rejält uppsving.

– Vi har gjort försiktiga beräkningar. 20 000 besökare om året tänker vi oss. Turister, skolbarn och andra är målgruppen. Byarna ska stå färdiga till bo-mässan som ska hållas i Åkersberga 1996.

Ett annat projekt – ett av de riktigt stora – har Thore Isaksson till pappa. Tillsammans med en grupp historiker, arkeologer, konstnärer och hantverkare har han planerat ett ”Vikingarnas upplevelseland” av enorma proportioner.

– Det ska bli en vikingaby där turister kan bli vikingar för en dag eller en vecka. De förpassas till 800-talet och får leva som man gjorde då.

Platsen är Tibbleviken i Upplands-Bro kommun, strax norr om Stockholm. Bygden har gamla vikingaanor och ligger dessutom mycket bra till geografiskt, anser Thore Isaksson.

– Tjugo minuter med pendeltåg från Stockholm, lika lång tid med bil till Arlanda – och så finns vattenvägarna.

Dricker mjöd

Tibbleviken. Kylan biter i fingrarna och Thore Isaksson gestikulerar, pekar och drömer. Ett vikingaskepp byggs vid stranden. Färdiga skepp lastade med turister är på väg till Forn-Sigtuna eller Birka. En grupp sitter i vikingakläder i långstugan och dricker mjöd bryggt på vikingavis. Höns, hantverkare, hundar, hudar, fler turister – de ger sig av på en 50 kilometers strapatsfärd i Överlevnadsskogen. Vikingaolympiaden pågår med kraftmätningar av historiskt slag. Byn med 30–40 hus innanför en tjock vallgrav finns mitt på fältet, och mitt i den står ett tidstroget hus – fast med källarvåningen fullproppad med all den senaste tekniken i multimedia. Telelinjer kopplas upp mot databanker och all information som över huvud taget finns om vikingar är tillgänglig. Turister sätter sig i båtattrapper och förflyttas – genom ”back-projection” på skärmar runtomkring – till Norge. De är med på en vikingaresa.

Drömmen ska förverkligas till invigningen av Stockholmsutställningen 1997, hoppas Thore Isaksson. Ett samarbete med arkeologer, historiker och Historiska museet är nödvändigt för att lyckas, tror han. Experternas kunskap behövs – Thore Isaksson har därför presenterat projektet för museet. Ulf Erik Hagberg, museidirektören, verkar dock stå med bågge fötterna på jorden.

– Det växer upp historiska projekt överallt i landet. I Norge är det 30 olika ”Vikingaland” på gång, och här i Sverige ett 20-tal projekt. Det är nästan i mesta laget, hur ska de klara av att driva allt? frågar han sig.

– Vi kanske kan gå in och stödja ett par tre projekt, och bara med råd och dåd, säger Ulf Erik Hagberg.

Utreda projekt

Så nu slåss projekten om Historiska museets gunst?

– Ja, så kanske man kan se det. Vi ska sätta oss ned och utreda alla projekt som finns. Sedan får vi se, svarar han.

Lars Alegren ser olika anledningar till det uppvaknade intresset för vikingarna.

– Jag läste att det kan bero på lågkonjunkturen. När människor har det sämre ställt är det vanligt att frågor om var de kommer ifrån dyker upp. De blir intresserade av sina rötter.

Vikingen populär

– Herman Lindqvists populära historieböcker har nog också gjort sitt till. Det är roligt att intresset för historia får ett uppsving på det här sättet. För bara några år sedan var läget det motsatta, och historieundervisningen på skolorna så gott som död.

Den vikingautställning som turnerat i Europa och Nordamerika har också väckt intresset för vikingarna utomlands.

– Den har varit jättopulär. Fransmän tycker numera att vikingar var sociala handelsmän och inte enbart rövare som gick bärsärkagång, säger Lars Alegren.